

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'עה

ערב שבת קודש
פרשת תצווה / זכור
ט' באדר התשע"ה

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ח' באדר ה'תשע"ה - ט"ו באדר ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ח' באדר	הלכות אישות פרק יז-יט.	הלי תפלה וברכת כהנים פרק יג.	מליית רסב.
ש"ק	ט' באדר	פרק כ-כב.	פרק יד.	מ"ע ריב.
א'	י' באדר	פרק כג-כה.	פרק טו.	מ"ע ריב.
ב'	י"א באדר	הלכות גירושין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי תפילין ומזוזה וסי"ת.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכב.
ג'	י"ב באדר	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע רכב.
ד'	י"ג באדר	פרק ז-ט.	פרק ג.	מליית שנו.
ה'	י"ד באדר	פרק י-יב.	פרק ד.	מליית שנו.
ו'	ט"ו באדר	פרק יג. הלכות יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מליית שנו. מ"ע רטז.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.00	5.36.2	12.24	11.54	9.01	6.18	5.21	5.00	4.13	ו', ח' באדר
6.01	5.36.9	12.24	11.54	9.00	6.17	5.20	4.58	4.12	ש"ק, ט' באדר
6.02	5.37.7	12.24	11.54	8.59	6.16	5.19	4.57	4.10	א', י' באדר
6.03	5.38.5	12.23	11.53	8.59	6.15	5.17	4.56	4.09	ב', י"א באדר
6.03	5.39.2	12.23	11.53	8.58	6.14	5.16	4.55	4.08	ג', י"ב באדר
6.04	5.40.0	12.23	11.53	8.57	6.13	5.15	4.54	4.07	ד', י"ג באדר
6.05	5.40.8	12.23	11.53	8.57	6.11	5.14	4.53	4.06	ה', י"ד באדר
6.06	5.41.5	12.22	11.52	8.56	6.10	5.13	4.52	4.05	ו', ט"ו באדר

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור החרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
6:15	5:17	6:13	5:05	6:14	5:14	6:14	5:14	6:15	5:17
6:20	5:22	6:19	5:10	6:19	5:20	6:18	5:05	6:20	5:22

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

עם מסירות הנפש – גם אחשוורוש מסייע

מדוע המגילה מתחילה ב"תוקפו של אחשוורוש"? • למרות גדלותו של אחשוורוש למטה, וכן שר גדול למעלה, כשמדובר בהצלת בני ישראל – לב מלכים ושרים ביז ה'! • כאשר מגלים את כוח מסירות הנפש, גם אחשוורוש הופך למסייע • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אומר כולה, רבי יהודה אומר מאיש יהודי⁴, רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה⁵.

ומבואר בגמרא¹² בטעם הפלוגתא: "וכלן מקרא אחד דרשו, ותכתוב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף⁶, מאן דאמר כולה – תוקפו של אחשוורוש, ומאן דאמר מאיש יהודי – תוקפו של מרדכי, ומאן דאמר מאחר הדברים האלה – תוקפו של המן, ומאן דאמר מבלילה ההוא⁷ – תוקפו של נס".

ומכיוון שאנו פוסקים⁸ הלכה כדברי האומר כולה – נמצא שההלכה היא שבקריאת המגילה צריך להודיע גם "תוקפו של אחשוורוש" ופירוש הדברים – שכדי לדעת "תוקפו של נס", ולהבינו כדבעי בכל הפרטים, יש צורך להודיע "תוקפו של אחשוורוש"⁹.

ג. וביאור העניין:

4 אסתר ב, ה.

5 שם ג, א.

6 שם ט, כט.

7 שם ו, א.

8 רמב"ם שם ה"ג. טושו"ע שם סתר"צ ס"ג.

9 ראה גם שיחת פורים דאשתקד ס"ו ואילך (תורת מנחם –

התוועדות ח"ח ע' 27 ואילך).

א. עיקר עניין הפורים הוא קריאת המגילה. והיינו, שאף שיש בפורים עוד כמה עניינים, משלוח מנות, מתנות לאביונים, ועוד, מכל מקום, העיקר הוא קריאת המגילה.

ולכן, בברכות הפורים – מברכים "על מקרא מגילה", ולא על שאר העניינים. ואף שיש לכוון להוציא גם את מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים כו'¹ – הרי הברכה בפירוש היא "על מקרא מגילה" דווקא.

ויתרה מזו: גם ב' הברכות "שעשה נסים" ו"שהחיינו", שהן על "עיצומו של יום" (ולכן גם מי שנמצא במדבר ואין לו מגילה חייב לברך ב' ברכות אלו) – נתקנו בשעת קריאת המגילה דווקא, כיוון שקריאת המגילה היא עיקר עניין הפורים, ובה מתבטא העניין ד"עיצומו של יום"².

וכיוון שכן הוא הדין על-פי נגלה – הרי כן הוא גם בפנימיות העניין.

ב. אודות קריאת המגילה שנינו³: "מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו, רבי מאיר

1 ראה מג"א או"ח ר"ס תרצב.

2 ראה המועדים בהלכה (לרש"י זעווין) פורים ע' קצד. וש"נ.

3 מגילה יט, א.

ספר־תורה, ומרים עליו את קולו ("און שרייט אויך אים")... עד שהסבירו לו את פשר העניין. לאחר ששב הרד"ץ לביתו, פנה אליו אחיינו - שהיה "מושיל" במקצת ("אביסל אן אויפגעקלערטער") - ושאלו לאמר: "פעטער!" הרי יודע אתה שהקיסר הוא "שיכור" וכו', ואיך אפשר להתייחס אליו בצורה כזו - לברך ברכה, ולצאת לקראתו עם ספר־תורה וכו'? - ענה לו הרד"ץ: "פעטאך!" [=חסר־הבנה] הרי יש לו שר למעלה!].

ונוסף לגדולתו של אחשוורוש (כנ"ל) - היה גם רשע, במידה לא פחותה מהמן, וגם הוא חפץ בגזירה על בני־ישראל כמו המן¹⁷, וכפי שאמר למרדכי ואסתר "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב"¹⁸.

ואף־על־פי־כן - מבלי הבט על גודל רשעותו של אחשוורוש, ועל כך שמלך בכיפה, ולכאורה היה ביכולתו להוציא לפועל את רשעותו באין מונע - הרי כיוון ש"לב מלכים ושרים ביד ה"¹⁹, היתה הנהגתו של אחשוורוש שלא על־פי שכל - ש"הרג אשתו מפני אוהבו והרג אוהבו מפני אשתו"²⁰, כיוון שכך היתה הכוונה העליונה.

ה. וזהו הפירוש שעלידי שמודיעים "תוקפו של אחשוורוש" מודיעים את "תוקפו של נס" - שמבלי הבט על "תוקפו של אחשוורוש", הרי "לב מלכים ושרים ביד ה", ובזה ניכר "תוקפו של נס".

ונקודת העניין - שכאשר מדובר אודות בני־ישראל, אזי מתבטלים כל העניינים המגנדים כו', מבלי הבט על החוזק והתוקף שלהם,

ובפרטיות - הן כשמדובר אודות הצלת עם־ישראל, והן כשמדובר אודות הרמת בני־ישראל למדרגה נעלית יותר²¹, שזהו כללות עניין

אחשוורוש כפשוטו - היה "מלך בכיפה"¹⁰, שמלך על העולם כולו, ומלכותו היתה באופן של התפשטות - כפי שמצינו¹¹ שהשתמש בכלי המקדש ובגדי כהונה, וישב על כסא שלמה כו', ומצד גודל התפשטותו היה ביכולתו לערוך משתה במשך "שמונים ומאת יום"¹² - שלא מצינו במקום אחר משתה שנמשך זמן רב כל כך, מלבד משתה זה, שמטרתו היתה להראות "את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו"²¹ של אחשוורוש.

ונוסף על גדולתו של אחשוורוש למטה - הרי זה מורה גם על גדולתו של השר שלו למעלה, שכן, מצד גדולתו של השר למעלה היתה גדולתו של אחשוורוש למטה.

[מאמר המוסגר:

המלכים שהיו פעם ברוסיה, היה ביכולתם לעשות כל מה שלבם חפץ, כיוון שלא היה על גביהם שום "קאנגרעס" וכיוצא־בזה. בשנים האחרונות היה קיסר רוסיה "שיכור", וכשרצו היהודים לפעול עליו בעניין מסויים, היו יוצאים לקבל את פניו בספר־תורה.

באותה תקופה כיהן הרד"ץ [=ר' דוד צבי חן]¹³ ברבנות בטשערניגאוו, וכשהגיע הקיסר לביקור בטשערניגאוו, נהג הרד"ץ בהתאם לסדר הנ"ל, ויצא לקראת הקיסר כשהוא לבוש "סירטוק", ונושא ספר־תורה, וכשהגיע בסמיכות לקיסר - עמד על מקומו, הניח את ידו על מצחו [כך היה סדר הנהגתו של הרד"ץ¹⁴: לפני שהיה מברך ברכה, היה מניח את ידו על מצחו ומכוון כוונת הברכה - ש"הוי" הוא "היה הוה ויהיה כאחד"¹⁵, "אלקינו" הוא כחנו וחיותנו¹⁶ כו'], ובירך "שנתן מכבודו לבשר ודם" בקול רם, כדי שיענו אחריו אמן. הקיסר ראה שעומד לידו יהודי לבוש בצורה מזוזה ("עפעס מאַדנע אַנגעטאַן"), אחז בידו

17 ראה מגילה יד, רע"א.

18 אסתר ח, ח.

19 לשון הרגיל - ע"פ משלי כא, א. וראה לקו"ש ח"ג ע' 285 הערה 1. וש"נ.

20 אסתר"ר פ"א, א.

21 הענין ד"הרג אוהבו מפני אשתו - הי' לשם הצלת בני־ישראל והענין ד"הרג אשתו מפני אוהבו" - הי' לשם הרמת בני־ישראל למדרגה נעלית יותר, כיוון שע"ז היתה גזירת פורים כו' (אינו בבירור - המו"ל).

10 מגילה יא, סע"א.

11 שם, ב ואילך. תרגום שני לאסתר א, ב. אסתר"ר פ"א, יב.

12 אסתר א, ד.

13 ראה אודותו - סה"ש תרצ"א ע' 223 הערה 131. וש"נ.

14 ראה סה"ש תש"ג ע' 143.

15 ראה זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיה"א פ"ז (פב, א).

16 ראה טושו"ע ואדה"ז אר"ח ס"ה.

ישראל עמדו במסירות נפש כל השנה כולה, ו"לא עלה על דעת שום אחד מהם מחשבת חוץ חס־שלום"²⁵ (על־ידי ההתעוררות שעורר אצלם מרדכי, שעל־ידי זה פעל שגם אלו ש"השתחוּו כו"²⁶ עמדו במסירות נפש כל השנה כולה), גילו שאחשוורוש עצמו אינו מנגד אלא מסייע, כן הוא "בזמן הזה" – שכאשר אין מתחשבים ב"גזירות" שמצד העולם שנראה כמניעה לקיום התורה ומצוות, אלא פועלים הן בעצמו והן בזולת שתהיה ההנהגה כרצונו של הקב"ה במסירות נפש – אזי גם העולם עצמו, באופן ד"עולם כמנהגו נוהג", מסייע לכך.

ח. עניין זה (שתוכנו היציאה מהמיצרים וההגבלות של העולם) התחיל בשעת מתן־תורה, שאז עמדו כל נשמות־ישראל (אפילו נשמות הגרים)²⁷, ושמעו מהקב"ה בכבודו ובעצמו "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"²⁸, שעל־ידי זה ניתן הכוח לכל אחד ואחד מישראל לצאת מהמיצרים וההגבלות של העולם.

אמנם, בשעת מתן תורה היתה רק התחלת העניין, ואילו גמר וקיום הדבר היה בפורים. ומיני אז יש לנו בפנימיות את הכוח שלא להתחשב במיצרים של העולם ולעמוד במסירות נפש על עניני תורה ומצוות.

וכאשר כל אחד ואחד מישראל פועל בעצמו את עניין "יציאת מצרים", שלא להתחשב ב"מצרים" (מיצרים והגבלות) שלו, שאז רואה הוא בגילוי שגם חלקו בעולם מסייע לו בעבודתו (כנ"ל) – אזי יתגלה גם בכללות העולם העניין ד"דירה בתחתונים", כי, התגלות פנימיות הלב שבו, שזהו עניין משיח הפרט²⁹ – מהוה הכנה לביאת משיח הכללי, במהרה בימינו.

(מהתועדות פרשת צו, שושן פורים, ה'תשי"ד. 'תורת מנחם – התועדותיו' ה'תשי"ד ח"ב (יא) עמ' 131-135, בלתי מוגה)

25 ראה תו"א מג"א צו, א. צט, ב. הוספות קכ, סע"ד. ובכ"מ.
26 מגילה יב, א.
27 ראה שבת קמו, רע"א. פרדר"א פמ"א. ועוד.
28 יתרו כ, ב.
29 ראה תניא אגה"ק ס"ד.

הפורים, שעל־ידי הגזירה נתגלה בבני־ישראל כוח המסירות נפש, ועל־ידי זה נפעל עניין עמוק יותר בקיום התורה ומצוות לדורות, כיוון שעד אז היה קיום התורה ומצוות באופן ד"אשר החלו לעשות"²² בלבד, כמאמר רז"ל²³ "מכאן מודעא רבה לאורייתא" (שקבלוה באונס), ואילו בפורים היה עניין "וקבל היהודים"³¹ ברצון ובמסירות נפש על כל הדורות.

ו. ויש להוסיף בפירוש הודעת "תוקפו של אחשוורוש" – בעומק יותר:

למרות שאחשוורוש "מלך בכיפה" והיה רשע כהמן – הרי לא זו בלבד שכאשר היה מדובר בנוגע לבני־ישראל (באחת משתי התנועות דלעיל – הצלת בני־ישראל, והרמתם למדריגה נעלית יותר), נתבטל "תוקפו של אחשוורוש", אלא יתירה מזו – שכאשר מדובר על־דבר בני־ישראל ועל־דבר רצונו של הקב"ה, הרי אחשוורוש עצמו, שקודם לכן גזר גזירה על בני־ישראל, בהיותו עדיין בכל תוקפו ("תוקפו של אחשוורוש"), אמר בעצמו "כתבו על היהודים כטוב בעיניכם".

כלומר: אין הכוונה ש"תוקפו של אחשוורוש" נתבטל לגבי "תוקפו של נס", אלא "תוקפו של אחשוורוש" עצמו סייע והתנהג על־פי הכוונה העליונה. מכיוון ש"לב מלכים ושרים ביד ה'", הרי העולם עצמו מתנהג באופן שמסייע לקיום התורה ומצוות.

ז. ומכאן הוראה בכל דור ודור:

כאשר טוענים שהנהגת העולם היא סתירה או מניעה לקיום התורה ומצוות, הן בנוגע לפעולה עם עצמו, והן בנוגע לפעולה עם הזולת – יש לדעת, שכאשר עומדים בתנועה של מסירות נפש ולא מתפעלים מהעולם, אזי נעשה העולם עצמו – כפי שהוא באופן ש"עולם כמנהגו נוהג"²⁴ – סיוע לעבודת ה'.

וכפי שהיה "בימים ההם" – שעל־ידי זה שבני־

22 אסתר ט, כג.
23 שבת פח, א (ובפרש"י).
24 לשון חז"ל – ע"ז נד, ב.

'תוקף מרדכי' מבטל ההעלם ומביא גאולה

מביא גאולה לעולם – כיצד?

יש משנה מפורשת שבה מוזכר עניין הגאולה: "הא למדת, כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם" (אבות פ"ו, ו).

[...] והביאור בזה... בפנימיות העניינים:

... "עולם" הוא מלשון העלם והסתור, היינו שמציאות האלוקות היא בהעלם והסתור, שהרי במציאות העולם לא רואים אלוקות בגלוי... ומובן, שמעמד ומצב זה הוא עניין של גלות.

וזהו "כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם" – היינו שכאשר לימוד התורה שלו הוא באופן שניכר שזוהי תורתו של הקב"ה, "בשם אומריו", הרי הוא ממשיך אלוקות בעולם, ועליידי זה "מביא גאולה לעולם" – תמורת הגלות דהעלם והסתור העולם.

וממשיך במשנה "שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי":

"אסתר" מרמז על העלם והסתור דאלוקות במציאות העולם, כמאמר רז"ל "אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא". ו"מרדכי" קאי על כל אחד ואחת מישראל – "עם מרדכי", מכיוון שהנהגתו היא בדוגמת הנהגתו של מרדכי, אשר "לא יכרע ולא ישתחוה".

וזהו מה שכתוב "ותאמר אסתר למלך (מלכו של עולם שאחרית וראשית שלו) בשם מרדכי" – שעליידי עבודתם של בני ישראל "עם מרדכי", שעומדים על כל עניני התורה ומצוותיה בתוקף המתאים ד"לא יכרע ולא ישתחוה", מתבטל ההעלם וההסתור שבמציאות העולם, ונמשך גילוי אלוקות – "מלכו של עולם" – בעולם כולו.

והדיוק הוא – "ותאמר אסתר למלך גו'", היינו שההסתור גופא [אומר למלך מלכו של עולם] נהפך לקדושה, ועליידי זה נפעל העניין דיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות.

הביאור בקושייתו של ה"בן עשר למשנה" – מכיוון שכבר אמר דבר בשם אומריו כמה פעמים – מדוע עדיין לא נגאלו כל בני ישראל מהגלות, הרי "כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם":

מכיוון שהתנא מביא ראייה לדבר "שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", הרי ביודעו את פרטי הדברים בקשר לגאולת פורים, סרה קושייתו:

לכל לראש – הרי מאז ש"ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי" עד לעניין הגאולה, לקח משך זמן רב, כי המאורע ד"ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי" היה משך זמן רב לפני גזירת המן, וגאולת פורים הייתה ריבוי זמן לאחרי זה – כאשר קראו ב"ספר הזיכרונות" וימצא כתוב כך וכך, וכתוצאה מזה השתלשלו העניינים עד לגאולת פורים.

ועוד – וגם זה עיקר: גאולת פורים לא הייתה גאולה אמיתית ושלימה, שהרי גם לאחרי גאולת פורים – "אכתי עבדי אחשוורוש אנן".

(התנועות ה'תשמ"ג כרך ד, עמ' 1782-1793)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תצוה

ט' באדר, פרשת זכור

יום בוא כ"ק אדמו"ר רי"צ נ"ע לדור בקביעות בארה"ב (בשנת ה'ש"ת).

"יש לנצל יום סגולה זה... להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה בכלל, והפצת המעיינות חוצה בפרט, בכל מקום ומקום, בכל קצווי תבל... באופן של הוספה משנה לשנה..."¹

קריאת התורה: רצוי לגלול את ספר התורה השני לפרשת זכור (דברים כה, יזי"ט) לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'.²

שחרית³: מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את הספר השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד סיום הקריאה בו)⁴ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת תצוה: "זכור..."⁵

לדעה הנפוצה של הפוסקים העיקריים, [קריאת] פרשת זכור היא מן התורה⁶. לכמה פוסקים גם נשים חייבות בשמיעתה, וכפי שנהגו נשי ישראל [בדורותינו] לבוא לבית הכנסת לשמיעת פרשת זכור.⁷

כתב כ"ק אדמו"ר: "בקריאת פרשת זכור (ופרשת תצוה) - וכן בקריאת פורים (ופרשת בשלח): "זכר עמלק" בצירי או בסגול - ... נכון לקרות שניהם, ובפרשת זכור (ופרשת תצוה) להקדים 'זְכָר' (צירי-סגול) ואחר-כך 'זְכָר' (סגול-סגול) [ובקריאת פורים (ופרשת בשלח) להקדים 'זְכָר' (סגול-סגול) ואחר-כך 'זְכָר' (צירי-סגול)]"⁸. כבר לפני כמה דורות כתבו גדולי ישראל שיש לבטל את המנהג - להכות את 'עמלק' בקריאה זו.⁹

(6) שו"ע אדה"ז סי' רכב ס"ז [הכוונה רק לעצם ענין הקריאה בציבור, אך פרטי הקריאה - בשבת זו דווקא וכו' הם מדרבנן, ראה סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 341 הע' 3 ובשוה"ג]. וראה בהנסמן באנציקלופדיה תלמודית כרך ב עמ' קסו, ערך 'ארבע פרשיות' הערה 59 - שיחת ש"פ זכור תשמ"א, הנחת הת' ס"א. וראה 'התועדויות' תשמ"מ ח"ב עמ' 1188. תשמ"ט ח"ב עמ' 443.

(7) משיחת פ' זכור תשמ"ג. לשונות שונים בשיחות הרבי וכו' בנדון הובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' [להלן: 'אוצר'] חודש אדר (נדפס יחד עם מגילת אסתר ו'שערי מגילה', הוצאת 'היכל מנחם', ירושלים תשס"ב), עמ' רמה.

אין לברך ברכת התורה על קריאתה לנשים בלבד (שו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' סח).

(8) ספר המנהגים עמ' 72, והביאור באריכות בהערה שם. לכאורה, לאלה הקוראים בתורה במבטא הספרדי או במבטא הנהוג בארה"ק שאינם מבדילים כלל בין צירי לסגול, אין מקום לכל זה.

(9) הובאו בילקוט יוסף ח"ה עמ' רנט. וראה המובא בענין זה ב'התקשרות' גליון קט עמ' 18. כמוכח, הוא הדין והוא הטעם לקריאת 'ויבוא עמלק' בשחרית של פורים (בירדנו מאנשים נאמנים שהרבי לא נהג בזה כלל).

(1) משיחת ט' אדר ה'תש"ג, סה"ש תש"ג ח"א עמ' 332.
(2) לוח דבר-בעתו (ע"פ הנפסק בסי' קמד ס"ג שאין גוללין ס"ת בציבור, וע"ש בבי"ד"ה וכתב המרדכי).

(3) אין נוהרים מאכילה קודם שחרית, כמנהגנו כל ימות השנה, על-אף שי"א (נטעי גבריא אל ה' פורים פי"ט ס"ט) שאין לאכול אז יותר משיעור טעימה. והטעם, שאף שבשמיעת פ' זכור מקיימים היום מ"ע דאורייתא כפסק אדה"ז, הרי גם במ"ע מה"ת אפשר לאכול כשאין חשש שישכח לקיים המצוה (ראה הנסמן בפסקי תשובות סי' רלה אותיות ח, ז), וכיוון שאנו שומעים זאת במניין קבוע שרגילים להתפלל בו, אין חשש שישכח. ומה שאין טועמין קודם "מצוה חביבה", אין זה שייך למצות מחיית עמלק, כמ"ש בכף החיים (תרפ"ה ס"ק כט) שאין מברכים על השחתה, אפילו של אוה"ע. ובפרט אם נאמר שמצוה זו מקיימים גם בהזכרת מעשה עמלק בכל יום (שערי המועדים, פורים, סי' מר"מו) - ה"ז מצוה שבכל יום, ואין בה חביבות (הרב שבת ש"י פרידמן, צפת ת"ו).

(4) שערי אפרים שערי י"ב.

(5) לוח כולל-חב"ד.

לשתות, יתנה בפירושו לפני השינה שיוכל לאכול
או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך
להתנות לשתיה¹⁹.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר
(בחזרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין
ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', "אם יש
בבית הכנסת אף רק שלושה מתענים"²⁰. ואם אין,
אומרו ב'שומע תפילה'²¹.

סליחות²²:

רגילים לאומרן בעמידה²³, ובמיוחד: אשמנו,
"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו.

מנהגנו לאומרן אחרי נפילת אפיים, כסדר
המופיע בסידור בהוצאה מעודכנת²⁴.

בפיוט אדם בקום ראה הערה²⁵. א"ל מלך ראה

הגבהה וגלילה לספר השני¹⁰.

אם יש רק ספר תורה אחד, אין מגביהים אחד
חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת זכור. ומגביהים
וגוללים רק לאחר גמר המפטיר, אולם את החצי
קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית
המפטיר.

הפטרה: "כה אמר ה' צבאות, פקדתי..."
(שמואל א' טו, ב"לד)¹¹.

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה
אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת זכור 'כה אמר
ה' צבאות, פקדתי', ואם נזכר אחר הברכות - קורא
אותה בלא ברכה¹².

יום רביעי

"ג באדר - תענית אסתר¹³

חולה (אפילו שאין בו סכנה)¹⁴, מעוברת
ומניקה¹⁵, ויולדת כל ל' יום¹⁶ - פטורים מהתענית¹⁷.

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד
השחר¹⁸. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או

שהרבי מציין שם בתוספתא תענית פ"ב ה"ה הוא בתענית גשמים,
ובגמ' פסחים ב,ב איתא ע"ז "תענית ציבור" סתם, וברש"י תענית יב
סע"א "בכל תענית שהוא אוכל משתחשך, ואפילו בתענית יחיד",
וברמב"ם הל' תעניות פ"א ה"ח הובא בב"י ושו"ע ס' תקס"ד נפסק
שהדין שווה בכל תענית שאוכלין בה בלילה "בין ציבור בין יחיד"
- ואולי כיוון שהנושא מוקשה "הבו דלא להוסיף עלה", ובפרט
שברש"י הנ"ל משמע שתענית ציבור קלה יותר מתענית יחיד).

19) שו"ע ס' תקס"ד ונו"כ. בכף החיים שם ס"ק ז אוסר זאת
משום אכילה לפני עלות השחר, אבל בא"ק כ"ק אדמו"ר ח"ג עמ'
עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על-פי הזוהר, מותר לכל
הדעות באם עושה זאת לרפואה, לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה.
20) ספר המנהגים עמ' 45, וש"ס לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-
צדק או"ח ס' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח, עיי"ש.
ואף בא"ק חט"ז עמ' שיג ובהגהות הרבי ללוח כולל חב"ד תשט"ז
(הובא בלוח זה להיום) מעתיק הרבי רק 'ג' מתענים" ללא איזכור
ה"שבעה שאכלו" כלל (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).

21) משנה ברורה ס' תקס"ו ס"ק יג.
22) גם כשיש חתן בבית הכנסת אין נמנעים מאמירת סליחות
(ראה ב'לוח השבוע' תשנ"ד הערה 10), אם כי נמנעים מאמירת
תחנון, 'והוא רחום', 'א"ל ארך אפים' ואבינו מלכנו'.
23) מובא מס' קיצור של"ה.

24) ע"פ לוח כולל חב"ד, ספר המנהגים עמ' 53, וליקוט טעמים
ומקורות' מל"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף 'סדר הסליחות
על-פי מנהג חב"ד'.

כשהיה הרבי מתפלל עם הציבור (כגון בעוברו לפני התיבה
בשנות האבילות תשכ"ה ותשמ"ח), לא היה אומר 'אשמנו', כיוון
שכבר אמרו בסדר התפילה, אך בשנת תשכ"ו יצא רק לאמירת
ה'סליחות', ואז אמר 'אשמנו' מפני שלא היה זה אצלו בסדר
התפילה ('אוצר' עמ' רנ).

25) בפיוט זה, בבית ד"ה "מקשיב דבר שקר", נדפס אצלנו: "סדר
להשתמש בשונים..." (וכן בסידור אוצר התפילות, בניקוד שונה),
ולכאורה צ"ל: "סדר" [מלשון "בן סורר ומורה"], כמ"ש בסידורים:

10) רגילים שהאוחז את הס"ת הראשון אינו עומד להגבהת הס"ת
השני (וכ"פ בשו"ת קנין תורה ח"ה סי' טז. והעירני הרהמ"ח ס'
אשיישראל, שלכאורה משמע כן בספר חסידים ס' תתקל, מטעם
עוסק במצווה פטור מן המצווה, וצ"ע הרי לכאורה יכול לקיים
שתיה, וע"ש במקור חסד, עכ"ד).
11) ספר המנהגים עמ' 33. לוח כולל חב"ד.

12) לוח כולל חב"ד, ש"פ נח.
13) טעם נוסף בשם 'תענית אסתר', ראה בלקוטי שיחות כרך ו
עמ' 371.

14) רמ"א ס' תרפ"ו ס"א. וכן המצטרע הרבה מכאב עיניים (שם),
וזקנים תשושי כח (כה"ח תק"ג ס"ק ו).

15) רמ"א שם. והיינו במעוברת אחר מ' יום או שמרגשת חולשה
יתירה, ומניקה - בפועל (ראה נטעי גבריאל בין המצרים פ"ה,
וש"ג).

16) דינה כחולה (שו"ע אדה"ז ס' של ס"ה), נטעי גבריאל שם.
17) לענין חתן וכלה בז' ימי המשטה בתענית זו דנו בפוסקים,
ורבים מקילין. ראה משנ"ב ס' תרפ"ו בשער הציון ס"ק טז, כף-
החיים תקמ"ט סק"י ותרפ"ו סקט"ז וס"ק כח, קיצושו"ע ס' קמא
ס"ב, יחווה דעת ח"ב ס' עה, ונטעי גבריאל נישואין ח"ב פכ"ה
ס"ג ד וש"נ.

18) בסידור אדמו"ר 'סדר ספירת העומר' כ' שהצום מתחיל
בעלות השחר. (וראה בזה: אגה"ת פ"ג, לקו"ש כרך כב עמ' 313
'והתקשרות' גיליון קא עמ' 17 בשם הרבי, שהאמור שם לשעה
מוקדמת יותר מדבר רק בתענית תשובה (וע"ע שיחות קודש -
בלתי מוגה - תשנ"ב ח"ב עמ' 494 ע"ז ציון 12). אמנם במקור הדין

הערה²⁶. בפזמון במתי מספר - במראות קודש מתענית אסתר תשמ"ח ניתן לראות ברור שהרבי חזר את כל החרוז הראשון גם בין כל בית ובית. שמע קולנו - ראה הערה²⁷. הרבי בהיותו ש"ץ היה מדלג מלבד תחנון גם 'הרשענו ופשענו'. בסיום הסליחות אומרים חצי קדיש.

קריאת התורה:

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים²⁸.

מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה²⁹. ואם קראוהו, וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם - יעלה³⁰.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך...", "ה' ה' אל רחום... ונקה", "וסלחת לעווננו" - אומר הציבור בקול רם ורק אחר שסיימו, אומרם הקורא בתורה³¹. כשעלה הרבי לתורה, התחיל לאומרם יחד עם הציבור³².

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'" (וכן

כשאומרים אותו בתפילה) יש להפסיק מעט בין "בשם" ל-"ה", כי בפסוק מופיע תחת המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'³³. מחצית השקל:

נותנים 'מחצית השקל' לצדקה (ובפרט לבית הכנסת ובית המדרש, שהם בדוגמת המשכן והמקדש³⁴) ביום התענית³⁵ לפני מנחה³⁶, זכר למחצית השקל שקשורה לנס פורים, "הקדים שקליהן לשקליו"³⁷. כל אחד נותן שלושה מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן (בארה"ק ת"ו בימינו: שלושה חצאי שקלים)³⁸, ומנהג זה כולל את כל ישראל, ועל-כל-פנים - כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, או החל מ"ג שנה. ומה טוב ומה נעים - שיחנכו גם קטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם (ו"מפורסם המנהג לתת גם עבור כל בני הבית"³⁹), ובאופן שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושיישאר להם

יעב"ץ (המקורי, הוצאת אשכול ח"ב עמ' תקכ"ז) ועבודת ישראל (עמ' 619).

26 בסידור 'תורה אור' עמ' 372, בסליחות דשני וחמישי, תענית ציבור וכו' - נדפס בו "כמו שהודעת", וכן צולם בסידורי תהלת ה' הישנים ועוד. ואילו במחזור השלם וב'סליחות - מנהג חב"ד (כבסידור האריז"ל להר"ש מרשקוב (קדא)), נדפס תמיד "כהודעת". וכן תוקן בסידורי 'תהלת ה' החדשים בהוצאת קה"ת ארה"ק, אך להעיר מהקלטות תפילת הרבי בסליחות שניתן לשמוע בבירור "כמו שהודעת".

27 פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק 'אל תעובנו ולא עד בכלל. ואחרי "אתה תענה, ה' אלוקינו" סוגרים הארון.

28 ספר המנהגים שם.

29 שו"ע סי' תקס"ו סי' בשם יש מי שאומר, והובא למעשה בשו"ת צמח צדק (שער המילואים ח"א סי' י, ובמהדורת תשנ"ד או"ח סי' קי).

במשנ"ב ס"ק כ הביא מסידור דרך החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי אפרים ש"א ס"ט רק במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל-ומשיב תניא ח"ב סי' נח ושו"ת אפרקסתא דעניא סי' עז מקילין בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת הצ"צ הנ"ל המביא לצירוף גם 'ז' שאכלו פחות מכשעור' שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל).

30 לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה ברורה סי' תקס"ו סוף ס"ק כא ושו"ת מנחת אלעזר ח"ב סי' עד.

31 שערי אפרים שער ח סעיף קז.

32 וסיים עם הש"ץ, 'התקשרות' גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש בשערי אפרים שם, שאומר רק עם הש"ץ.

33 לוח כולל-חב"ד, צום גדליה.
34 משיחות ש"פ שקלים תשכ"ד ותשמ"ב. אך אין בזה ח"ו משום שלילת נתינת צדקה זו לעניים כפשוטה, ראה שה"ש תש"נ ח"א עמ' 303 (לקוטי שיחות ח"א עמ' 182, ושה"ש תנש"א ח"א עמ' 320) - 'אוצר' עמ' רנג.

35 ספר המנהגים - מנהגי פורים. ובלוח כולל חב"ד כתב שבירושלים נותנים זאת ביום י"ד קודם המנחה.

36 לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תרצ"ד ס"א ממנהרי"ל.

37 ספר השיחות תש"נ ח"א עמ' 299.

38 רמ"א שם. בעבר לא היו בארה"ק מטבעות של 'מחצית', ולכן הורגלו לתת חצאי דולרים (ראה לוח עץ חיים, ופסקי תשובות סי' תרצ"ד הערה 25), אבל כעת אין טעם לזה. כמ"כ לא מצאתי טעם לזה שיש הנותנים ג' פעמים ג' מחציות.

מהטעמים לזה: א) ברמ"א או"ח ר"ס תרצ"ד - כנגד ג' פעמים שכתוב 'תרומה' בפרשת שקלים. ב) רמז לשלושת ימים שצמו בימי אסתר, כדאיתא בספרים [מטה-משה סי' תשנ"ו, אליה רבה סי' תקס"ו ס"ק ב] שביום התענית יש ליתן סכום הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלה לקדושה ממש - 'שערי המועדים' אדר, עמ' קמה. ג) ע"ד 'אוריין תליתאי לעם תליתאי' רמז למתן תורה בפורים 'קיימו מה שקיבלו כבר', התועדויות תנש"א ח"ב עמ' 332.

ועניינה: נתינה בבת אחת סכום השווה לכל - עבודה שלמעלה מגדרי האדם, התועדויות תש"נ ח"ב עמ' 311.

39 מג"א סי' תרצ"ד ס"ק ג מהגהות מיימוניות, כף החיים שם ס"ק כז, 'דרכי חיים ושלום' סי' תתמ"ג, שיחת תענית אסתר תשמ"ט - 'אוצר' עמ' רנג. ולכאורה כאשר הם נותנים בעצמם, אין האב

צריך לתת עבורם.

עוד מספיק כסף לצורכיכם, כך שלא יחסר להם כלום.⁴⁰

מנחה:

התפילה – "בשעה מאוחרת"⁴¹. וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים "דרשו ה' בהמצאו", ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴².

גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע", ואם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה) אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'היה לרצון' האחרון, והש"ץ אומרו כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנהגים נשיאת-כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁴³, וכשאין נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

אין אומרים תחנון, ולא 'אבינו מלכנו'⁴⁴.

הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה דתענית-ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיוצא-בזה] אי אפשר לפעול זאת – עלי-כל פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' – ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' – הרי 'מחשבה טובה, הקדושי-ברוך-הוא מצרפה למעשה'⁴⁴.

קריאת המגילה ב'מבצעים':

בשעת הדחק, ניתן להתחיל את הקריאה בברכה מתחילת השקיעה. ובשעת הדחק גדול – אפילו מ'פלג המנחה'⁴⁵.

טעמים: גם לאחר צאת-הכוכבים, אין לאכול קודם קריאת המגילה. אדם חלש מותר לטעום פירות וכדומה ומשקאות קלים בלי הגבלה, ומיני מזונות עד כביצה (ומי שצריך לקרוא מגילה וקשה לו בגלל התענית, ודאי יכול להקל בזה), וחולה מותר אפילו לאכול ממש, אך יבקש מאדם אחר שיזכירנו לשמוע מגילה אחר-כך⁴⁶.

יום חמישי,

י"ד באדר – פורים

מנהגנו ללבוש בגדי יום-טוב מבערב⁴⁷.

גם בפורים יורד האָבָל (רח"ל) לפני התיבה⁴⁸.

(44) לקוטי-שיחות כרך כ' עמ' 352, וש"נ.

(45) ראה משנה-ברורה וביה"ל סו"ס תרצ"ב. אך ראוי לכל אחד (לכוון שלא לצאת בזה, ו) לקרוא או לשמוע שוב לעצמו ולבני-ביתו עם כל הברכות בזמן.

(46) רמ"א ומשנה-ברורה סו"ס תרצ"ב.

(47) נהגו בדורות הקודמים בהרבה מקהלות חב"ד, ובדורנו בבית חיינו, ובשנים האחרונות נתפשט המנהג בין חסידי חב"ד בכל מקום, ללבוש בפורים בגדי יום-טוב. וי"א שהרבי הורה כך באחת משיחותיו (למרות שמנהג זה בספר-המנהגים הוא הראשון מ'מנהגי האדמו"ר' ש"אינם הוראה לרבים") – 'אוצר' עמ' רנד. 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14, עיי"ש (במשנה-ברורה וכף-החיים סי' תרצ"ה הביאו שיש ללבוש בגדי שבת מבערב. וכן משמע בספר-המנהגים שכתב זאת לפני נתינת מחצית השקל. ראה גם 'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 439).

(48) ע"פ ספר המנהגים עמ' 71 ועמ' 8, ודלא כמ"ש בנטעי גבריא

(40) שיחות-קודש תשנ"ב ח"ב עמ' 787. ובספר-המנהגים שם, שהאדמו"ר נותן מחצית-השקל גם בעד הרבנית ובנים ובנות קטנים, ע"כ. וכמו ששינוי (שקלים פ"א מ"ה) "אם שקלו – מקבלים מהם".

אגב, מלשון הרבי "מחצית השקל" משמע כמנהג הרווח שאין נוהגין מלומר שנותנין ל'מחצית השקל', ולא כמ"ש בלוח א"י ועוד לומר דווקא 'זכר למחצית השקל' (ע"ד החשש 'שלא לייחד בשר לפסח' בס"י תסט, ע"פ מסכת סופרים פכ"א ה"ד, סידור רע"ג, שו"ת נאוני מזרח ומערב סי' מ, שו"ת מהרש"ם ח"ב סי' עד ועוד).

והטעם נתבאר בשיחות-קודש תשכ"ו עמ' 219, כיוון שמוכח מהגמ' ב"ב ט, א ורש"י ותוס' שם, וכן מהלימוד לעניני צדקה מהפסוק "כי במאונה הם עושים" שנאמר במחצית השקל – שגם מחצית השקל עניינה 'צדקה', עיי"ש. וראה גם לקוטי-שיחות חכ"א עמ' 469. שה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 287.

(41) ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה – ע"פ הגמ' (תענית כו, סע"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדה"ז סי' קכט ס"א), שבתענית "שאין בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת החמה".

(42) במראות-קודש נראה, (גם) כאשר היה הרבי ש"ץ, התחיל את החצי-קדיש במנחת תענית-ציבור מייד לאחר סיום ברכות-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגנו במנחת ש"ק), ותוך-כדי אמירתו אמרו 'יהללו' והחזירו את ה"ס"ת לארון הקודש. ראה גם ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' (לרב ראסקין) עמ' שכא.

(43) לוח כולל-חב"ב בצום-גדליה, עשרה בטבת וכו', ובתענית זו נשמט. ולכאורה יש לנהוגים כך להפקיד עכ"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כף-החיים שם ס"ק ז, ע"פ הב"ח). וראה ילקוטי-יוסף מועדים עמ' 550 וש"נ, ונטעי-גבריא הל' ב'ין-המצרים פ"ג ס'ו וש"נ).

קריאת המגילה⁵⁷:

מי שטרם נתן 'מחצית השקל' כנהוג, יתננה עתה לפני קריאת המגילה.

"אין מקום לשמיעת קריאת מגילה וכו' על-ידי [רמקול], טלפון ורדיו וכיוצא בהם [=גם לא בשידור חי] – כי אין זה קול אדם כלל"⁵⁸.

הרבי היה שומע את המגילה מעומד⁵⁹. בשעת הקריאה עומדים מימינו ומשמאלו של הבעל-קורא⁶⁰. הבעל-קורא ו"גם השומעים את המגילה כופלים אותה כאיגרת⁶¹, והכפילה היא לשלושה חלקים⁶²". הרבי היה מברך את הברכות לפנייה ולאחריה עם הבעל-קורא, הן בלילה והן ביום⁶³. הקפיד שהמגילה תישאר 'כאיגרת' עד סיום הקריאה⁶⁴.

הבעל-קורא יכוון להוציא ידי-חובה את כל השומעים והם יכוונו לצאת. אסור להפסיק עד לאחר שיסיים הש"ץ ברכת "הרב את ריבנו"⁵⁵.

מי שלא הצליח לשמוע תיבה או פסוק, יקרא זאת מיד, וגם אם אינו יכול לעשות זאת מתוך מגילה כשרה – יקרא מיד בעצמו (עדיף מתוך חומש או מגילה מנוקדת, כדי שלא יטעה) עד מקום שהקורא אוחז בו, כדי שלא יצטרך לחפש קריאה אחרת כשרה החל מתיבה זו ואילך⁶⁵. "מכים 'המן' במקום שנזכר 'המן' בתואר כלשהו: 'האגני', 'הרע' וכיוצא בזה"⁶⁶.

57 אף שעיקר מצוות קריאת המגילה היא ביום (ולכן הוזכר בגיליון הקודם שהמוזכרים את הרבים יעדיפו את הקריאה ביום), הרי מי שיש לו אפשרות לשמוע מגילה בלילה חייב לקיים זאת, אף אם עי"ז מטיל בספק את האפשרות לקרוא ביום (ראה שו"ת רדב"ז ח"ד סי' יג, הובא בקו"א לשו"ע אדה"ז סי' רעא סק"א).
58 לקוטי-שיחות כרך ט עמ' 336. כרך כ"א עמ' 496.
59 'אוצר' עמ' רנה (וכמדומה כן נפוץ בין אנ"ש. וראה כף החיים תר"צ ס"ק ב).
60 'אוצר' עמ' רנד.

61 שו"ע סי' תר"צ סעיף יז, וראה כף-החיים שם ס"ק קב. וכו' שם ס"ק קג מהפרמ"ג, שיש להיזהר שלא תהיה נגזרת על גבי קרקע, ואף לא תלויה מעל השולחן.

62 ספר-המנהגים, וש"נ בעניין השומעים. 'אוצר' עמ' רנה.

63 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14. וראה שו"ע אדה"ז סי' ריג סי' ז, וכף-החיים שם סוס"ק כב.

64 שם. וראה בכף-החיים שם ס"ק קב ובשו"ת מהר"ל, מהדורת מכון-ירושלים, ס"ע נו. 'אוצר' עמ' רנה.

65 ראה שו"ע סי' תר"צ ס"ג ונו"כ, משנה-ברורה שם ס"ק יט.

66 ספר-המנהגים שם, וש"נ. בדרך-כלל היה הרבי מכה ברגלו

אָבֵל תוך שבעה הולך לבית-הכנסת להתפלל ערבית⁴⁹ ולשמוע קריאת המגילה⁵⁰. אם אין בעל-קורא מובהק כמוהו, יקרא הוא את המגילה לפני הציבור וגם יברך⁵¹. ואין לו לראות מיני שמחה⁵². פורים נחשב כשבת לעניין אבלות, היינו שנחשב במניין שבעה, ונוהג רק אבלות שבצינעא. אינו יושב על הקרקע ונועל נעליו⁵³. לעניין משלוח-מנות, ראה להלן.

בערבית – 'ועל הניסים'⁵⁴, ואין להפסיק להכריז 'על הניסים' קודם תפילת שמונה-עשרה, אלא יש לציין זאת בטפיחה על השולחן, ורצוי שאחד הגבאים, כשיגיע לשם, יתחיל זאת בקול (מי ששכח ועל הניסים – אם נזכר קודם ה"ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל "ועל הניסים", ואם כבר אמר ה"ה" אינו חוזר. אך קודם "יהיו לרצון" האחרון יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים⁵⁵ כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי..."⁵⁶). לאחר שמונה-עשרה, אומרים קדיש-תתקבל⁵ וניגשים לקריאת המגילה.

הל' פורים (מהדורת תש"ס) פרק עט ס"ט.
49 ראה הערות הגר"י פישר לס' פני-ברוך עמ' תסא. ולכאורה גם אם יוצא מביתו לפני הלילה כדי להגיע בזמן לתפילה ולמגילה בבית הכנסת, לא גרע מסליחות של ערב ראש השנה (רמ"א סי' תקפ"א ס"א ומחה"ש שם).

50 רמ"א סי' תרצ"ו ס"ד.

51 גשר-החיים ח"א עמ' רסא, רסג. שם הוכיח שיברך גם שהחיינו, שלא כבחנוכה, כיוון שכאן הברכה גם בעד עצמו, עיי"ש. וכן דעת רוב האחרונים, נסמנו בילקוטי-יוסף ח"ה עמ' רמד.

52 גשר-החיים שם ע"פ המג"א תרצ"ו ס"ק ב, ושלפי דעות אחרות רק ממעט בזה.

53 רמ"א או"ח סי' תרצ"ו ס"ד ויו"ד סי' תא ס"ז. ובנטעי גבריאל הל' פורים (תש"ס) פרק עז ס"ה הביא מברכי' יו"ד שם ס"ק י, וסידור יעב"ץ ושו"ת פנים מאירות ח"ב סי' ק ועוד, שהמנהג להשוות ט"ו ל"ד לענין אבלות (וע' הדעות בארוכה בס' דברי סופרים יו"ד שם).

54 אף שאין מחזירין על אי-אמירת 'ועל הניסים', אין לדלגו לכתחילה כדי שיוכל לענות קדיש וכיו"ב – ספר המנהגים עמ' 71 משו"ת צמח צדק, שער המילואים [ח"א] סי' יא [בהוצאת תשנ"ד: או"ח סימן קיג].

55 אכן ברמ"א (סי' תרפ"ב סוס"א. ודלא כמ"ש בהערה זו בשו"ע"ר דלהלן במהדורה החדשה) ובשו"ע"ר סי' קפז סוס"ח איתא "ונפלאות", אבל – בסידור מופיע ללא "ונפלאות", וכן צ"ל למעשה.

56 א"ר סי' תרפ"ב (בק"ו מברמה"ז) – שם כותב אדה"ז בס"ל קפו ס"ח "וכן יש לנהוג", משנ"ב וכף-החיים שם. והכוונה קודם יהיו לרצון השני (ראה בס' אשירישראל פמ"ח הערה י, וש"נ).

הרמ"א פסק שאין לברך אחר קריאת המגילה אלא בצניבור, וכן היא ההוראה לרבי⁷³.
 "גם בלילה ישמח, וירבה קצת בסעודה"⁷⁴,
 ויאמר 'ועל הניסים'⁷⁵ בברכת-המזון. אם שכח,
 וכבר אמר את השם של חתימת הברכה, אינו חוזר.
 אבל במקום 'הרחמן' דיוס-טוב, יאמר: הרחמן הוא
 יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם
 בזמן הזה. בימי מרדכי...⁷⁶.
 שחרית:

קריאת המגילה לכתחילה - מהנץ החמה,
 ובשעת הדחק - מעלות השחר.
 לכתחילה אין לטעום (אף לאחר שחרית) גם
 קודם קריאת המגילה של היום⁷⁷.
 בשמונה-עשרה - ועל הניסים. אין אומרים
 תחנון ו'אל ארך אפיים'. חצי קדיש⁵.
 קוראים לשלושה עולים בפרשת שלח "ויבוא
 עמלק" (שמות יז, ח-טז), שלושה פסוקים לכל
 אחד. 'זכר עמלק' - קוראים זָכַר ואחר כך זָכַר⁸.
 מי שלא שמע פרשת זכור, יכוון בקריאה זו לצאת
 ידי חובת זכירת עמלק. מי שלא נתן עדיין לצדקה
 'מחצית השקל' נותן זאת עכשיו⁷⁸.
 ברית מילה: נוהגים למול לאחר קריאת
 המגילה⁷⁹.

שם ועוד, פסקו שיברכו "לשמוע מגילה", והפ"ח סי' תרפ"ט
 (ובליקוטים) חולק ע"ז וס"ל שחייבות גם בקריאה ויברכו כרגיל
 [י"א שהרבי היה קורא את המגילה לנשים בבית הרב, ובירכו
 לעצמן 'על מקרא מגילה'].

73) רמ"א סי' תרצ"ב סוס"א. ולדעת הב"י מסיק בכף-החיים סי'
 תרצ"ט ס"ק קכד שגם היחיד מברך. וכל שכן פסקו הא"ר, מאמר-
 מרדכי ובן-איש'י, וכ"פ גם הערוך-השלחן (תרצ"ב ס"ה, גם
 כ'מנהג העולם'). אבל למעשה, ככתוב בס' המנהגים, רק האדמו"ר
 מברך גם ביחיד לפניו ולאחריה, הן בלילה והן ביום.

74) רמ"א סי' תרצ"ה ס"א.

75) אבל לא 'מגדול', 'אוצר' עמ' רעז.

76) שו"ע ורמ"א סי' תרפ"ב ס"א, ושו"ע אדה"ז שנסמן לעיל הערה
 55.

77) ע"פ משנה ברורה (תרצ"ב ס"ק טו), כף החיים (שם ס"ק לו),
 נטעי גביראל (פ"ב ס"א), ובפרט בהתאם למנהגנו בקשר לשופר
 ולולב (קונטרס 'בירורי מנהגים - מועדים' להרב שבתי ש"י פרידמן,
 צפת תשס"ו עמ' 181, עיי"ש).

78) לוח כולל-חב"ד. לדעת המג"א סי' תרצ"ד זהו זמן נתינתה
 לכתחילה.

79) כן נהג תמיד המוהל הרה"ח ר' יעקב-יוסף רסקין ע"ה
 ('התקשרות' גיליון מ עמ' 18), כדעת תה"ד סי' רסו, ב"י בבדק-
 הבית יו"ד סו"ס רס"ב, שו"ת הרדב"ז ח"א סי' רנא, הפ"ח והגר"א

בקריאת המגילה קוראים כשתי המסורות:
 "להרוג ולאבד / ולהרוג ולאבד" (ח,יא); "ואיש לא
 עמד בפניהם / ואיש לא עמד לפניהם" (ט,ב)⁶⁷.
 נוהגים לומר ארבעה פסוקים בקול רם: 'איש
 יהודי' (ב,א), 'מרדכי יצא' (ח,טו), 'ליהודים'
 (ח,טז), 'כי מרדכי' (י,ג). והבעל-קורא חוזר וקורא
 אותם. עשרת בני המן צריך לקרוא בנשימה
 אחת, מהמילים 'חמש מאות איש' (ט,ו) עד לאחר
 תיבת 'עשרת' (ט,י). הציבור קורא אותם תחילה,
 והתינוקות מכין אז [ולא כשהבעל-קורא קורא
 אותם!] כמו בהזכרת המן⁶⁸.
 "מנענעים את המגילה באמירת 'האיגרת הזאת'
 (ט,כו) ו'איגרת הפורים הזאת השנית' (ט,כט)⁶⁹.
 אחר-כך⁷⁰ כורכים הש"ץ והציבור את המגילה
 (וכן ביום). ואתה קדוש. הש"ץ אומר קדיש (יהא-
 שלמא). עלינו. קדישיתום. אל תירא. אך צדיקים⁵.
 הקורא מגילה לנשים (בלבד) - מברכות לעצמן
 (מעומד⁷¹). ואם לאו - בדרך הקורא⁷².

(הימנית או השמאלית) בכל 'המן', ובמקום שנוכר באיזה תואר
 היתה ההכאה מורגשת יותר ובמשך זמן רב יותר. לפעמים הכה
 יותר חזק ב'המן' שניגנו בו או ב'המן' במדתא' (ראה ב'אוצר' עמ'
 רנו, וב'התקשרות' בשנים קודמות).

הרבי הפגין הנאה וחיך בשעה שהילדים היו מרעישים ב'הכאת
 המן', וכמה פעמים דיבר בשיחותיו נגד הגבאים החוששים
 מ'בלבול' הילדים ומגבילים אותם, וכן נגד המכים 'בעל כרחם'
 בקול דממה דקה... ('אוצר' שם).

67) ספר-המנהגים שם, 'אוצר' עמ' רנח, וש"נ.

68) 'לוח כולל חב"ד', כף-החיים סי' תרצ"ט ס"ק צו מברך-איש-חי.
 וראה 'אוצר' שם.

69) ספר-המנהגים שם. (במג"א סי' תרצ"ט ס"ק יז מס' מטה-משה,
 ועוד - 'האגרת הזאת' בלבד). המו"ל ד'לראות את מלכנו' מסר,
 שבכל השנים שבדק בוידאו - נענע הרבי את המגילה במקומות
 אלו ח' פעמים.

70) לוח כולל-חב"ד. כן משמעות לשון אדה"ז בסידורו שלא
 הביא עניין כריכת המגילה, כדעת סדר-היום, המג"א וסיעתם
 שאין קפיאת מתי לכורכה, ומבאר זאת ע"פ נגלה וע"ד החסידות
 - משיחת פורים תשט"ז, מוגה, 'שערי המועדים - פורים' סי' נו,
 עיי"ש. והמסקנא - שעדיף [בהנחת השיחה ('התועודיות' תשט"ז
 ח"ב ס"ע 157)] הדגיש הרבי שהציבור ינהג כך, וכן העתיק ב'אוצר'
 עמ' רסא, אבל בשיחה המונחת לא הזכיר זאת, ומשמע שזה נוגע
 גם לש"ץ] להשאיר את המגילה פתוחה עד אחר ברכה אחרונה,
 שע"י זה ימשיכו ענייני המגילה להאיר בגילוי. [הרבי עצמו החל,
 בדרך-כלל, לגלול את המגילה עם סיום הקריאה, והמשיך בכך
 בשעת הברכה ('אוצר', עיי"ש). אבל כמוכון זה אינו הוראה לרבים].

71) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' ח ס"ג.

72) ברמ"א סי' תרפ"ט ס"ב, מג"א סי' תרצ"ב ס"ק ה ופרמ"ג בא"א

מתנות־לאביונים - חייב לתת לשני עניים פרוטה לכל אחד, ואפילו איש לאישה רשאי. והמרבה לשלוח מנות לרעיו וצדקה לאביונים - משובח⁸⁸, ומוטב להרבות במתנות לאביונים מאשר להרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמה לב עניים ויתומים ואלמנות, ודומה לשכינה שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים"⁸⁹. יש אומרים שמשלוח־מנות צריך להיות על־ידי שליח⁹⁰.

מנהג ישראל לשתף גם את הקטנים בכל ענייני הפורים⁹¹ [וגם 'קטני קטנים' יכולים לתת 'מתנות לאביונים' לקופת צדקה]⁹², ואדרבה - בעניינים מסוימים, כמו בהכאת המן ב'רעשנים' ובשאר דרכים, עיקר ה'רעש' נעשה על־ידי הקטנים, עם כל התמימות, החיות וההתלהבות האופייניות להם, וכן בנוגע למנהג "ללבוש פרצופים (מסיכות) בפורים" שנעשה בעיקר על־ידי הקטנים⁹³.

כדאי לערוך 'כינוסי ילדים' ביום הפורים, ובאותו מעמד יקיימו הילדים 'משלוח מנות' ו'מתנות לאביונים'⁹⁴.

הלכות פורים (מהדורת מכון ירושלים עמ' תלב). גשר־החיים ח"א עמ' רכת. רסא.

88) לוח כולל־חב"ד, משו"ע סי' תרצ"ד ורמ"א סו"ס תרצ"ה. והאדמו"ר מקיים זאת לשלושה אנשים (מאכל ומשקה).

89) ישעיה נז, טו. רמב"ם פ"ב מהל' מגילה ה"ז.

90) ראה שדייחמד 'אסיפת דינים - מערכת פורים' סוס"ו, מובא בלקוטי־שיחות כרך ל"ג עמ' 118 ועוד, וכן באחרונים. אך א"צ כדן שליחות ממש, וכמובא בסה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 302 ולהלן שמנהג ישראל לשלוח מנות ע"י התינוקות. וראה גם 'אוצר' עמ' עדר.

91) וכן שולחים על־ידיהם משלוח מנות, ספר־השיחות תשמ"ח ח"א שם, ובמיוחד מתנות לאביונים, ראה בס' קדושת־לוי, קדושה שנייה.

92) 'התוועדיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 561.

93) כמובא בשו"ע, רמ"א או"ח סו"ס תרצ"ו, שבשביל מנהג זה התירו כמה עניינים - 'התוועדיות' תשמ"מ ח"ב עמ' 1239, ועוד. ע"ד הצגות לבנות בפורים - ראה היכל־מנחם כרך ב עמ' קמה.

94) בלקוטי־שיחות כרך ל"א עמ' 279 נדפסה שיחה שבה דיבר הרבי נגד מה שילדים משחקים בהתלהבות את תפקיד 'המן', לשם פרסים וכדומה (והסביר שאין זה חינוכי שלפני־שנה בגלל פרסים מתנהגים כגוי ח"ו). בדף 'המעשה הוא העיקר' שיצא לאור והודבק על לוח המודעות בבית חינוך, נעתק הנושא לשלילה מוחלטת של תפקיד זה, והגיב על כך הרבי: "אם כן - אין זו הצגה כלל", והכוונה שאי־אפשר בלא"ה, אבל יש לעשות זאת רק "בקול ענות חלושה".

94) שיחת ש"פ תרומה, ו' אדר תש"מ.

"שמיעת וקריאת המגילה - בתפילין דרש"⁵. קוראים את המגילה בשלוש ברכות, כולל "שהחיינו"⁸⁰, כמו אמש (עיין לעיל). בברכת שהחיינו יכוונו גם על מצוות משלוח־מנות ומתנות־לאביונים וסעודת פורים⁵.

לאחר קריאת המגילה מברכים 'הרב את ריבנו', ואומרים: 'שושנת יעקב'. 'אשרי'. 'ובא לציון'. קדיש שלם. ואחר־כך מחזירים את ספר־התורה להיכל. ואומרים 'בית יעקב'⁸¹, עד גמירא. שמחת פורים - חובתה לשמוח כל היום, ככתוב "ימי משתה ושמחה"⁸².

במשך יום הפורים היה הרבי משתדל לאכול 'אוזן המן' ממולא פרג, לקיים מנהג ישראל בזה⁸³. זמן קיום מצוות היום - עד השקיעה, ובדיעבד עד צאת־הכוכבים. מי שלא שמע את המגילה, יש לקרוא אותה עבורו בברכה עד השקיעה, ואם איחר, שלא יוכלו לשמוע את כולה לפניכן, יקראו בלא ברכה עד צאת־הכוכבים⁸⁴.

משלוח־מנות - חייב לשלוח שתי מנות מדברי־מאכל או משקאות לאדם אחד, איש לרעהו ואישה לרעותה⁸⁵. אין שולחים מנות לאָבֶל (רח"ל) תוך שלושים ולאָבֶל (רח"ל) על הוריו תוך שנים־עשר חודש⁸⁶. האבל עצמו, אפילו תוך שבועה, חייב במשלוח מנות, אך לא ישלח אלא מאכלים ולא מגדנות⁸⁷.

סו"ס תרצ"ג והפרמ"ג סו"ס תרפ"ז, מנהג פרנקפורט שהובא בהגהה במהרי"ל דלהלן, ומנהג הספרדים כמובא בכף־החיים סי' תרצ"ג ס"ק ל. בלוח כולל־חב"ד כתב למול לפני קריאת המגילה, ע"פ הרמ"א שם במהרי"ל, וכן מנהג העולם האשכנזים כמ"ש המשנ"ב סו"ס תרפ"ז מהח"א. וראה מהרי"ל עמ' תכו, וש"נ. אוצר־הברית ח"א עמ' רעה.

80) ספר־המנהגים שם, 'אוצר' עמ' רסח, וש"נ.

81) שער־הכולל שם אות כג.

82) 'שערי־המועדים - פורים' עמ' קמה.

83) 'התקשרות' שם.

84) שו"ע סי' תרפ"ז ס"א ונו"כ.

85) שו"ע ורמ"א סי' תרצ"ה ס"ד.

86) כדעת הרמ"א סי' תרצ"ו ס"ו. כן הורה הרבי לפרסם שלא ישלחו לו, בשנת האבלות על אמו (תשכ"ה) - נטעניגבריאיל הל' אבילות ח"ב פ"ה הע' יט (מהרה"ח ר"ל של גרונר, ודלא כמ"ש בס' שבחי־המועדים (תשנ"ג) פ"ד ס"ג). וכן על שאר קרובים תוך ל' - הוראת הרבי בשנת האבלות על הרבנית (תשמ"ח) - שם בשו"ת שבסוף הספר סי' ב.

87) שו"ע ומ"א סי' תרצ"ו ס"ב, מספר־חסידים סי' תשי"ג ומהרי"ל

ועל־דרך זה בנוגע לכל בני־ישראל, כמדובר כמה פעמים שצריך להיות על־פי ההגבלות דתורת החסידות, ואין צורך להאריך בזה, כיוון שהדברים ידועים ומפורסמים, וגם בדפוס¹⁰⁴.

הגזרה הידועה אודות ההגבלה בשתיית משקה – בתוקפה עומדת (לכאורה) גם בפורים¹⁰⁵. אבל היו פעמים ש"ק אדמו"ר ביקש בהתוועדות דפורים או דשבת־קודש שלאחריו¹⁰⁶, שעל־כל־פנים אחד המסובים יקיים 'עד דלא ידע' כפשוטו ו'יוציא' בזה ידי חובה את כל הציבור¹⁰⁷.

"יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחוץ לארץ והן (ועל־אחת־כמה־וכמה) בארצנו הקדושה, על דבר ההשתדלות שכל ענייני הפורים יהיו באופן ד'ברוב עם הדרת מלך'... בנוגע ל'משתה ושמחה' – אף שכל אחד ואחד חוגג סעודת פורים בביתו, עם בני משפחתו... הרי יכולים להוסיף בשמחת פורים 'ברוב עם' לאחר־הסעודה בביתו עם בני משפחתו¹⁰⁸.

בימי הפורים נהגו הקטנים והקטנות לכוש 'עטרה', ותבוא עליהם ברכה⁹⁵.
משתה ושמחה:

"תפילת מנחה מוקדמת, ואחר־כך הסעודה⁹⁶. יש להתחיל את הסעודה ביום⁹⁷ [ועל־כל־פנים יש לאכול כזית לפני השקיעה]. ואם נמשכה בלילה, כיוון שהתחיל ביום, אומר 'ועל הניסים' בכרכת המזון⁹⁸.

גם בני ירושלים צריכים להרבות היום קצת במשתה ושמחה⁹⁹.
"טוב לעסוק מעט בתורה קודם הסעודה¹⁰⁰, רק מעט – כדי שלא ימשך בלימודו וישכח לקיים מצוות סעודת פורים¹⁰¹.
"שמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום־טוב¹⁰².

נוהגים לאכול 'קרעפכין' (=בצקים ממולאים בבשר) בסעודת פורים¹⁰³.

"בנוגע להתוועדויות במשך המעת־לעת דפורים, מתוך שמחה באופן ד'עד דלא ידע', אבל עם הגבלות כו', ובפרט בנוגע לתלמידים,

(104) 'התוועדויות' תש"נ ח"ב עמ' 372.

(105) בשיחה הראשונה ע"ד גזירת המשקה (ש"פ שמיני תשכ"ג, תו"מ חלו"ו עמ' 352 ואילך, וש"נ) אמר הרבי שאינו רוצה לנוור גם על פורים, אבל בשיחת י"ב תמוז תשכ"ה (ס"ט, תורת מנחם כרך מד, סעיף כח, וכן בהקלטה): "אפילו כשנגיעה התוועדות... לא יותר משלוש כוסות... בין בשבת יום־טוב... ובין פורים", וכן בשיחת פורים תשמ"ב (סמ"ו, התוועדויות ח"ב עמ' 975), ובשיחת ש"פ תצוה תשי"ג (התוועדויות ח"ב עמ' 372). וב'חידושי' סיוון תשל"ז למי שביקש תיקון על שתיית משקה יותר מהשיעור בפורים (שיחות קודש תשל"ז ח"ב, הוספות עמ' 687. ובס' היכל מנחם ח"ג עמ' רנח. וכאן בנוסח אחר, מ'התמים' אדר תשס"א עמ' 18) "הנה ידוע שהתקנה בתוקפה כולל פורים ושמח"ת", והתיקון – להשתדל להשפיע על שניים או יותר שישמרו על התקנה, ע"כ. וכש"כ שהגזירה בתוקפה לבחורים, ביחס אליהם היתה הסתייגות מכך גם לפני ה'גזירה', ראה 'התוועדויות' תשי"ב ח"ב עמ' 45, וכמובן לאחר־ההגדרה גם כשהורה כנ"ל (ראה שיחת ש"פ פרה תשל"ו ס"ו, שיחות קודש ח"א עמ' 567. שיחת פורים תשל"א ס"א, שיחות קודש ח"א עמ' 571). וגם אלה שמעל גיל ארבעים צריכים למעט בשתיית משקה, כאמור בשיחה הראשונה ובכו"כ מקורות שלאחר־ההגדרה (תודה להרב יהודה ליב שיל' נחמנסון מרחובות). (106) כגון 'התוועדויות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1478. וכנראה לזה הכוונה בשיחת ש"פ שמיני תשמ"א (הקטע השייך לזה נעתק גם בס' 'אשכילה בדרך תמים' עמ' 181). וראה 'אוצר' עמ' רצ, ובכרך אלול־תשרי עמ' שס"ט־שע בקשר לשמחת־תורה. (107) ביאור העניין במכתבו שנדפס ב'התוועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 980.

(108) ספר השיחות תשמ"ט כרך א, עמ' 335.

(95) 'התוועדויות' תשמ"ח ח"ב עמ' 484.

(96) ספר־המנהגים שם, ולוח כולל־חב"ד, משו"ע או"ח תרצ"ה ס"ב בהג"ה.

בספר־המנהגים שם הביא הרבי סתירה לכאורה בדעת אדה"ז אם יש חיוב לאכול פת בפורים, עיי"ש.

(97) הרמ"א שם כ' שרוב הסעודה צ"ל ביום, אבל אצל רבותינו רק התחילה ביום, ועיקרה היה בליל ט"ו – שיחת פורים תשי"ט.

(98) לוח כולל־חב"ד, ע"פ שו"ע אדה"ז ס' קפח סעיף יז.

(99) רמ"א שם. וראה הערת הגהה"ח שו"ת מנחת־יצחק ע"ז, בלוח 'דבר בעתו'.

(100) רמ"א שם. ולהעיר ש"שלושים יום לפני הרגל", שבהם דורשין בהלכות פסח, מתחילים 'מפורים ואילך' (שו"ע אדה"ז ס' תכט ס"א).

(101) 'שערי־המועדים' – פורים' ס' י.

(102) תורה־אור צח,א. ספר־המנהגים שם ובעמ' 38, וש"נ. ועד"ז באג"ק ח"כ עמ' קסו.

ב'התוועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 454, 391, תש"נ ח"א עמ' 135 ובכ"מ איתא שאין בפורים את ה'שוטרים' צ"ל ביו"ט כדי למנוע היפך הקדושה כנפסק ברמב"ם וטושו"ע, כיוון שישנה ההבטחה שבודאי לא יהיה מזה עניין בלתי־רצוי. מאידך, ב'התוועדויות' תשמ"מ ח"ב עמ' 1180 מזרז לשלול לגמרי בפורים ענייני ד' כתות שאינן מקבלין פני שכינה, שסימנן חשמ"ל [חנפים, שקרנים, מספרי־לשון־הרע, לצים], ע"כ. וכנראה שע"ז אין הבטחה, אלא תלוי בנו.

(103) ראה ספר־המנהגים עמ' 58, 'אוצר' עמ' רעז.

בירושלים עיה"ק הוא יום הפורים, ונוהג כאמור
אתמול בערי הפרוות.

בעיר חיפה קוראים את המגילה גם בט"ו, כי
היא ספק מוקפת חומה¹¹⁵.

בערי הפרוות: אין אומרים תחנון ואסור בהספד
ובתענית. מרבין קצת במשתה ושמחה¹¹⁶.

בערי הפרוות (ומחר גם בירושלים) יש להוסיף
היום בשמחה רבה מזו של יום הפורים עצמו; ביום
ט"ז – שמחה גדולה יותר, וכן בכל יום ויום מימי
החודש, עד שביום האחרון דחודש אדר צריכה
להיות שמחה מופלגת ביותר¹¹⁷.

גם לאחר ימי הפורים שייך לעורר על 'מבצע
פורים', מפני שתכליתם של ימי הפורים היא
שההתעוררות של 'קיימו מה שקיבלו כבר' תבוא
לידי ביטוי גם אחר־כך, ואז מתחיל מבצע פורים
האמיתי¹¹⁸. ופעם אמר הרבי סיבה אחרת, לסייע
לאלה שנזקקו ללוות כדי שיוכלו לחוג את הפורים
כהלכתו – לפרוע את חובותיהם, וגם זה חלק
מ'מבצע פורים'¹¹⁹.

בימים שאחרי פורים השמחה גדולה יותר,
נגלל שבהם ניתוסף גם ענין הגאולה 'מיסמך
גאולה לגאולה', גאולת פורים לגאולת פסח¹²⁰.

מהורש"ב נ"ע אישר הנהגה זו – רשימת הגר"י לנדא ז"ל, כפר חב"ד
986). וכן הביא שם שיש מקום לומר אז כל הפסוקים והאמירות
דקידוש לבנה.

115) לקוטישיחות כרך כ"ט עמ' 423. דין ספק אמרו בגמרא
(מגילה ה,ב. ב"י ומשנ"ב סי' תרפ"ח) בטבריה. ובפסקי תשובות
שם סי' קז הביא גם את: חברון, צפת, שכם, חיפה, עכו, נוש חלב,
יפו, לוד, רמלה, עזה, יריחו ובית שאן. וראה באג"ק ח"ט עמ' סו:
"בענין שושן פורים. הנה בכמה מקומות באה"ק ת"ו חל דין זה גם
עתה, ולא רק בירושלים".

116) לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע סי' תרצ"ו ס"ג, רמ"א סי' תרצ"ה
ס"ב. אך בשיחות קודש תשכ"ז ח"א עמ' 482 איתא, שכיון שצ"ל
לפנים משורת הדין, צריך שתהיה הרבה שמחה, עיי"ש.

117) לקוטישיחות כרך ד עמ' 1274. ומבאר: אף שבנוגע לקריאת
המגילה אמרו שאינה נקראת אלא עד ט"ו בחודש, אבל הציווי
"מרבין בשמחה" נוגע לכל ימי החודש, וכלשון חז"ל "משנכנס
אדר", וכמו שנאמר: "והחודש אשר נהפך להם". ואם כן... כאשר
השמחה היא באותה המידה שבמים הקודמים, בלי הוספה וריבוי,
אינה שלימות השמחה, כיוון שנתיישה (שלכן לברכת חתנים צריך
בכל פעם 'פנים חדשות').

118) 'אוצר' עמ' רפג, מסיום שיחות פורים תשמ"מ ותשמ"ה,
ומשיחת ש"פ פרה תשמ"ה.

119) שם, משיחת פורים תשמ"ו.

120) שיחת ש"פ פרה תשל"א.

בבית חיינו, לאחר הסעודה של כל אחד בביתו,
מתוועדים שוב בלילה, כיוון שגם ב'עד דלא ידע'
יש דרגות זו למעלה מזו, ויש להתייגע כדי להגיע
ל'לא ידע' באופן נעלה יותר¹⁰⁹.

'פורים תורה' איננו עניין של ליצנות ח"ו
כטעות העולם, אלא שבמקום לדייק ולהתייגע
על עומקם של דברים, מתעכבים על עניין שטחי
יותר, עניין הקשור ומביא לידי הוספה בשמחה,
אבל בכל אופן הרי זה עניין של 'תורה', ככל ענייני
התורה¹¹⁰.

בהתוועדות פורים, נהג הרבי לעשות מגבית
עבור 'קופת רבינו'¹¹¹.

לקראת סיום ההתוועדות נהג כ"ק אדמו"ר
להזכיר אודות ההכנות למבצע פסח, כולל לדאוג
למעות-חטיין, מזון ולבוש, כיוון שמיום הפורים
עצמו מתחילים "שלושים יום לפני החג"¹¹².
נוהגים לשיר 'האָפּ קאַזאַק'¹¹³.

יום שישי,

ט"ו באדר, שושן פורים

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה – הערב, יום
חמישי אור ליום שישי, בשעה 18:21. הנמצא
בירושלים וכדומה, ועדיין לא קידש לבנה, יעשה
זאת קודם קריאת המגילה. ובדיעבד – אפשר עד
השעה 23:51¹¹⁴.

109) 'התוועדיות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1420 ואילך. בספר-השיחות
תש"נ ח"א עמ' 351 הציע הרבי לערוך ג' התוועדיות בקשר לימי
הפורים, כדי שיהיו באופן של 'חוקה', עיי"ש.

110) 'התוועדיות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1426.

111) ספר-המנהגים שם, וראה ב'אוצר' עמ' רעט-רפג.

112) שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"א. ראה 'התוועדיות' תשמ"ב ח"ב
עמ' 977, תשד"מ ח"ב עמ' 1280, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב
עמ' 399, 339, ועוד.

113) (ספר-הניגונים, ניגון כד) שיחת פורים תשל"ב. לפעמים נזכר
פורים בין הזמנים שבהם ניגנו את ניגון 'ארבע הבבות' של אדה"ז
(שם, ניגון א). הרבי ציווה בקביעות לנגנו לקראת סיום התוועדיות
הפורים, ואחריו 'ניע זשוריצ'. פעמים שציווה לנגן גם 'קול ביער'
(שם, ניגון כג) – 'אוצר' עמ' רצב"ג.

114) כדעת החתם סופר בשו"ת או"ח סי' קב, וכמבואר בס' קידוש
לבנה פ"ד ס"ה ובהערות. לאחר ניכוי 20 דקות לפי אופק קהיר.

ובשם הרה"ק החוזה מלובלין נ"ע מובא שם, לאחר הזמן – לומר
מתוך הגמרא (סנהדרין מב,א. או ר"ף, רא"ש, טושו"ע וכו') "מאי
מברך? א"ר יהודה ברוך אתה ה... בשם ומלכות (וכ"ק אדמו"ר

**ספר
ערכי וחסדי
לכל בית
חב"ד**

בשורה טובה למשפחות אנ"ש חסידי חב"ד

הופיע מהדורה ראשונה של הספר החשוב,

הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה

שלוקט מקבצי 'התקשרות' שיוצאים לאור
ע"י צעירי אגודת חב"ד מידי שבוע, זה עשרים שנה

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | הפצה ראשית: חיש הפצת המעיינות 03-9600770

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

**החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת -
לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש**

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה,
מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך,
ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים
בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חיש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש